

סדר

הַתּוֹסֵפֶת הַיּוֹמִית

בְּהַגְהָה חֲדָשָׁה לְפִי נִסְחָאוֹת מְדִיקוֹת וּבִנְקוּד מִלָּא

בְּפִי תַקְנַת וְהַדְרַכַּת

מֶרֶץ מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיט"א

לְמִנּוּד לְשִׁבְעַת פְּרָשֵׁת בֵּי תְבֵא (יב-יח אָלוּל תשע"ד)

מַסְכַּת שַׁבָּת (ח-ט)

- יּוֹם רֵאשׁוֹן - יב אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ג', עֲמוּד ג
- יּוֹם שֵׁנִי - יג אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ד', עֲמוּד ו
- יּוֹם שְׁלִישִׁי - יד אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ה', עֲמוּד יב
- יּוֹם רְבִיעִי - טו אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ו', עֲמוּד טז
- יּוֹם חֲמִישִׁי - טז אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ז', עֲמוּד יט
- יּוֹם שִׁשִּׁי - יז אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ח', עֲמוּד כג
- יּוֹם שַׁבַּת - יח אָלוּל - שַׁבַּת פָּרֶק ט', עֲמוּד כח

קריאה נרגשת

לכל אחד מאנשי שלומנו אשר אור הצדיק מאיר בקרבנו! הנה זה כבר במשך י"ד שנה קול כרוז קרי בחיל שכל אחד יבנה לעצמו בי"ת נצחי לעלמא דאתי, בכך שילמד בכל יום ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא. וידוע עד כמה כ"ק מוהרא"ש שליט"א מעורר לציית את רבינו ז"ל לעסוק בכל חלקי התורה הקדושה. והנה לימוד התוספתא היה מוזנח אצל כל חלקי העם, מחמת הקושי, ומחמת ריבוי הגרסאות, ועוד טעמים. והנה התעוררנו כעת, לסדר התוספתא כראוי, נקי משגיאות וברור כהלכה ובניקוד מלא, למען ירוץ הגורס והלומד בו. על כן, על של עתה באנו בעת התחלת הלימוד בתחילת חדש אָלוּל. אשרי הזוכה לקחת את עצמו ללימוד הזה אשר אורך דקות ספורות ביום בלבד – ויהיה לו בי"ת שלם לעד.

הועד לחפצת והחדרת לימוד התוספתא

יום ראשון – יב אלול

מסכת שבת פרק שלישי

א. פירה שהסיקה בגנפת ובעצים – סומכין לה, ואין מקימין עליה, עד שתהא גרופה וקטומה. גחלים שעממו או שנתן עליהן געורת של פשתן – הרי הן בקטומות. שתי בירות הפתאימות, אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה וקטומה, משהין על גבי גרופה וקטומה, ואין משהין על גבי שאינה גרופה וקטומה. ומה הן משהין עליה? בית שמאי אומרים: אין משהין עליה כלום. ובית הלל אומרים: חפין, אבל לא תבשיל. עקר את המיחם – הכל מודים שלא יחזיר – דברי רבי מאיר. רבי יחודה אומר: בית שמאי אומרים – חפין, אבל לא תבשיל. ובית הלל אומרים: חפין ותבשיל. עקר – בית שמאי אומרים: לא יחזיר. ובית הלל אומרים: יחזיר.

ב. השוכח קדרה על גבי פירה, וקדש עליו היום, בשוגג – יאכל, במזיד – לא יאכל. במה דברים אמורים? בתבשיל שלא

בְּשֵׁל כָּל צָרְפוֹ, וְחִמּוּן שְׁלֵא הוֹחֲמוּ כָּל צָרְפוֹ, אֲבָל תִּבְשִׁיל
שְׁבִשִׁיל כָּל צָרְפוֹ, וְחִמּוּן שְׁהוֹחֲמוּ כָּל צָרְפוֹ, הָרִי אֵלֹו מִתְּרִין,
מִפְּנֵי שְׁרַע לְהֵן – דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חִמּוּן
שְׁהוֹחֲמוּ כָּל צָרְפוֹ – הָרִי אֵלֹו מִתְּרִין, מִפְּנֵי שְׁרַע לְהֵן. אֲבָל
תִּבְשִׁיל שְׁבִשִׁיל כָּל צָרְפוֹ, כָּל הַמְצַטְמֵק וַיִּפֶּה לוֹ, כְּגוֹן: כְּרוֹב,
וּפּוֹל וּבְשָׂר טְרוּף – אָסוּר. וְכָל הַמְצַטְמֵק וְרַע לוֹ – מִתֵּר.

ג. הַמְבִשֵׁל בְּשֶׁבֶת בְּשׁוּגָג – יֹאכֵל. בְּמִזִּיד – לֹא יֹאכֵל. דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּשׁוּגָג – יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת. בְּמִזִּיד
– לֹא יֹאכֵל. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלֶר אָמַר: בְּשׁוּגָג – יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי
שֶׁבֶת. לְאַחֲרִים וְלֹא לוֹ, בְּמִזִּיד לֹא יֹאכֵל לֹא הוּא וְלֹא אַחֲרָיִם.
כָּלֵל אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: דְּבַר שְׁחִיבִין
עַל זְדוּנֵוּ כִּרְת, וְעַל שְׁגָגָתוֹ חֲטָאת, וְעַשְׂאוֹ בְּשֶׁבֶת, בֵּין בְּשׁוּגָג
בֵּין בְּמִזִּיד – אָסוּר לוֹ וְלְאַחֲרָיִם. וְדְבַר שְׂאִין חִיבִין עַל זְדוּנֵוּ
כִּרְת, וְעַל שְׁגָגָתוֹ חֲטָאת, וְעַשְׂאוֹ בְּשֶׁבֶת, בְּשׁוּגָג – יֹאכֵל
לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, לְאַחֲרָיִם וְלֹא לוֹ. בְּמִזִּיד – לֹא לוֹ וְלֹא לְאַחֲרָיִם.

ד. השוחט בשבת בשוגג – יאכל למוצאי שבת. במזיד – לא יאכל. פרות שלקטן עובד כוכבים בשבת, בשוגג – יאכל למוצאי שבת. במזיד – לא יאכל אלא בכדי שיעשו.

ה. התורם והמעשר בשבת, בין בשוגג בין במזיד – מעשרותיו מעשר. המטבל בלים בשבת, בין בשוגג בין במזיד – עלו לו ידי טבילה.

ו. הנוטע בשבת בשוגג – יקום. במזיד – יעקר. ובשביעית, בין בשוגג בין במזיד – יעקר. מפני מה אמרו: הנוטע בשבת בשוגג יקום, במזיד יעקר, ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקר? לפי שמוזנין לשביעית ואין מוזנין לשבתות. דבר אחר: נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות. רבי יהודה אומר: חלופ הדברים: בשבת, בין בשוגג בין במזיד – יעקר. בשביעית, בשוגג – יקום, במזיד – יעקר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ¹ אין מוגלגלין ביצים בסיד רותח, אבל מוגלגלין ביצים על גבי עפר רותח.

¹ לפי גירסת הספרים: מוגלגלין ביצים על גבי סיד רותח, ואין מוגלגלין ביצים על גבי עפר רותח. וגרסת הגר"א היא להפך, כבפנים. פי בגרסת הספרים איירי בסיד דתולדות החמה היא, ומתר להחם בשבת בתולדות החמה, ואין בו משום מבשל קלל, דאין בשול אלא

יום שני – יג אלול

מסכת שבת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. לא תמלא אשה קדרה עֶסְסִיּוֹת וְתַרְמוּסִין וְתַתֵּן לְתוֹךְ הַתְּנֹר בְּעֶרְב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, אִם נִתְּנָה – לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין בְּכֵדֵי שְׁיִיעָשׂוּ. לֹא יִמְלֵא נְחֹתוֹם חֲבִית מַיִם, וַיִּתֵּן לְתוֹךְ הַתְּנֹר, בְּעֶרְב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְאִם נָתַן – לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲסוּרִין, עַד כְּדֵי שְׁיִחַמוּ.

ב. מִרְחֵץ שְׁפִתָּמוֹ נִקְבִּיּוֹ מְעַרְב שַׁבָּת – לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת רוֹחֵץ בּוֹ מִיָּד. סִתְּמוֹ נִקְבִּיּוֹ מְעַרְב יוֹם–טוֹב – נִכְנָס בְּיוֹם–טוֹב וּמְזִיעַ וַיּוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּף בְּצוֹנָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בַּמִּרְחֵץ שֶׁל בְּנֵי בְּרַק, שְׁפִתָּמוֹ נִקְבִּין שָׁלוֹ מְעַרְב יוֹם–טוֹב. וְהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה נִכְנָסִין וּמְזִיעִין בְּתוֹכוֹ, וַיּוֹצֵאֵין

בְּאֵשׁ. וּבְעֶפֶר אֲסוּר מִפְּנֵי שְׁמִזּוּי עֶפֶר מִמְּקוֹמוֹ. אֲבָל הַגֵּר"א סָבַר, דְּאִינְרֵי בְּסִיד גְּמוּר דְּהוּא תּוֹלְדוֹת הָאוּר, וּבְעֶפֶר מִתֵּר – כִּי הוּא רַק מְגַלְגֵּל מַעַל גְּבוּ וְאִינוּ מְזִיז אוֹתוֹ (עַל פִּי ה'חֹזֵן יְהוּקָא').

ומשתטפין בצונן, אלא שהיו חמין שלו מחפין בנְסָרִים. בשבא
הדבר לפני חכמים, אמרו: אף על פי שאין החמין שלו מחפין
בנְסָרִים. משרבו עוברי עברה - חזרו לאסור האמבטאות
שבכפרים - מטילין בהן בשבת.

ג. אין משתטפין לא בחמין ולא בצונן - דברי רבי מאיר,
ורבי שמעון מתיר. ורבי יהודה אומר: בצונן אבל לא בחמין.
אמר רבי יהודה: מעשה בביתוס בן זונין, שהיו ממלאין לו כלי
של צונן מערב שבת, ונותנין עליו בשבת כדי שייקר.

ד. ממלא אדם חבית של מים, ונותנה כנגד המדורה - לא
בשביל שייחמו, אלא כדי שתפיג צינתן. רבי יהודה אומר:
ממלא אדם צלוחית שמן, ונותנה כנגד המדורה - לא שתחם,
אלא כדי שתפיג צנתו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה
מדיחה ידה בשמן, ומחממה כנגד הנר, וסכה את בנה. סוף
אדם את עצמו שמן ומתחם כנגד המדורה, ואינו חושש.
סכין כל מיני סיכות, וסכין וממשמשין בבני מעים, ובלבד שלא
יעשה בשבת, בדרך שעושה בחול, וחונקין בשבת.

ה. מִיחָם אָדָם אֱלוֹנֶתִית וְנוֹתֵן עַל הַמַּעֲיִן בְּשַׁבָּת, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִתֵּן עֲדֻשָׁה מְלֵאָה חֲמִין עַל מַעֲיו, וְדַבֵּר זֶה אֲסוּר אַף בְּחוֹל מִפְּנֵי הַסְּבָנָה. מִמְּלֵא אָדָם כּוֹס שֶׁל יַיִן וְנוֹתְנוּ עַל פִּי מִיחָם, לֹא שְׁיַחֵם אֲלָא כְּדֵי שֶׁתִּפְיֵג צְנַתּוֹ. מִמְּלֵא כּוֹס מַיִם וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסֶּפֶל, בֵּין לְהַחֵם לוֹ אֶת הַצּוּנָן, בֵּין לְצַנֵּן לוֹ אֶת הַחֲמִין. הַמַּעֲרָה מִמִּיחָם לְמִיחָם, מֵאֵלֶפֶס לְאֵלֶפֶס, וּמִקְדָּרָה לְקְדָרָה – מִתָּר לְשָׁנִי וְאֲסוּר לִיתֵן לְרֵאשׁוֹן.

ו. חֲבִית שֶׁל טָבֵל שְׁנֵשְׁבָרָה, מְבִיא כְּלֵי וְנוֹתֵן תְּהֻתִּיהָ. נִתְּמַלְאָה – אֲסוּר לְטַלְטְלָהּ. עֵבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים שְׁמֹשְׁכוּ – אֵין מִסְתַּפְקִין מֵהֵן בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיד לֹאמַר בְּשַׁבָּת.

ז. חֲבִית שְׁנֵשְׁבָרָה בְּרֵאשׁ חֲנֻגָּה – מְבִיא כְּלֵי וּמְנִיחַ תְּהֻתִּיהָ, וְלֹא יִהְיֶה מְבִיא כְּלֵי אֶחָד וְקוֹלֵט, כְּלֵי אַחֵר וּמְצַרֵּף. אִם יֵשׁ שָׁם אֲוָרְחִים – מְבִיא כְּלֵי אֶחָד וְקוֹלֵט, כְּלֵי אַחֵר וּמְצַרֵּף. נוֹתֵן אָדָם כְּלֵי תַּחַת הַדֶּלֶף בְּשַׁבָּת. נִתְּמַלְא – שׁוֹפָף וְשׁוֹנָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

ח. גָּרֵף שֶׁל רְעִי וְשֶׁל מִימֵי רְגָלִים, נוֹטְלוֹ וְשׁוֹפְכוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם וּמְחַזִּירוֹ לְמִקוֹמוֹ.

ט. מטלטלין נר חדש אבל לא ישן – דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה שבת. רבי שמעון אומר: כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר הדולק בשבת. כבה – מתר למטלו. אבל כוס, וקערה, ועששית שפכו – לא יזיזם ממקומן. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מסתפקין מנר שפכה, ומנר המנטף – ואפלו בשעה שהנר דולק. הנר שעל גבי טבלא – מטה את הטבלא והנר נופל. ומחזיר את הטבלא למקומה.

י. אין מטלטלין את המנוחה בשבת. רבי אלעזר בן רבי שמעון מתיר. אין מגרדין – לא מנעלים ישנים, ולא סנדלין ישנים – אבל מקנחין אותן. אין סבין – לא מנעלים חדשים ולא סנדלין חדשים, ולא יסוף את רגלו והוא בתוך המנעל, ולא יסוף את רגלו והוא בתוך הפנדל. אבל סף הוא את רגלו ונותן לתוך המנעל. סף הוא את רגלו ונותן לתוך הפנדל. סף את רגלו ונותנה לפנדל. סף אדם את עצמו שמו, ומתעגל על גבי קטבליא² חדשה ואינו חושש. לא יתננה על גבי טבלא של

² עור שלוק.

שִׁישׁ וּמִתְעַגֵּל עָלֶיהָ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לוֹבָשִׁים מְנַעְלִים וְסַנְדָּלִים חֲדָשִׁים, אֵלֶּא אִם בֶּן לְבָשָׁן וְהִלָּךְ בָּהֶם מִבְּעוֹד יוֹם.

יא. סָכִין וּמִדִּיחִין וּמְפָרְסִין בְּאָדָם, אֲבָל לֹא בַּבְּהֵמָה. זֶה הַחֹמֶר בַּבְּהֵמָה שְׁאִין בְּאָדָם, מִפְּסָפְסִין אֶת הַזֶּקֶן³ – וּבְלֵבֵד שְׁלֵא יִתְלַשׁ. גַּזִּי צָמַר שְׁבַהֲפִתָּק⁴ – אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אִם הִתְקִינָן בַּעַל הַבַּיִת לַהֲיוֹת מוֹשֵׁתִמּוּשׁ בָּהֶן – מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

יב. אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין בַּתְּחִלָּה בְּשֶׁבֶת. אֲבָל מוֹסִיפִין עָלֶיהֶן בָּלִים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַסְּדִין וְנוֹתֵן אֶת הַגְּלַפְקָרִין⁵. נוֹטֵל אֶת הַגְּלַפְקָרִין וּפּוֹרֵשׁ אֶת הַסְּדִין. וְכֵן הָיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָסְרוּ לְהַטְמִין, אֵלֶּא מִיחָם שְׁחָמּוּ בוֹ מֵעֶרֶב שֶׁבֶת. אֲבָל מִפְּנֵי הוּא לְתוֹךְ מִיחָם אַחֵר, אוֹ לְתוֹךְ קַתוֹן אַחֵר – וּמְטַמֵּין.

³ בְּנוֹסְחַת הַסְּפָרִים: תְּכִיפִין, וּפְרִישׁוֹ; כִּיפִי צָמַר, וְאֵין בוֹ מִשׁוּם מִקְצָה.

⁴ הַפִּתָּק – מֵעֶרְכַת גְּדוּלָה שְׁמַעֲרִיכִין לְסוּחָרָה.

⁵ הַגְּלַפְקָרִין – בְּגָד חֵם שְׁלֵא יִצְמָן בַּיּוֹמֹת הַחֹרֶף.

יג. הטמין וכסה בדבר הנטל בשבת, או שהטמין בדבר שאין נטל בשבת, וכסה בדבר הנטל בשבת – הרי זה נטל ומחזיר. הטמין וכסה בדבר שאין נטל בשבת, או שהטמין בדבר הנטל בשבת, וכסה בדבר שאין נטל בשבת. אם מגלה מקצתו – נטל. ואם לאו – אינו נטל. רבי יהודה אומר: נעורת של פשתן דקה – הרי הן כזבל.

יד. טומנין מיחם על גבי מיחם, וקדרה על גבי קדרה, ומיחם על גבי קדרה, וקדרה על גבי מיחם, וטח פיהם בכצק. לא שיוחמו, אלא כדי שיהיו שמורין.

טו. וכשם שאין טומנין החמין בתחלה בשבת. כך אין טומנין – לא את השלג, ולא את הצונן. אין מרסקין את השלג [ולא את תברד בשבת, בשביל⁶] שיוזבו מימיו, אבל מרסק הוא לתוך הבוס או לתוך הקערה, ואינו חושש.

⁶ מלים אלו יש בגמרא.

יוֹם שְׁלִישִׁי – יַד אֱלוֹל

מִסְכַּת שַׁבַּת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשׁוּם אָבִיו: הַפּוֹס וְהַפָּרֶד [וְהַדְּלוּבָקוּס]⁷, וְהַחֲמוֹר וְהַגָּמַל – נִמְשָׁכִין בְּאַפְסָר. רְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת כְּבוֹנוֹת – לְמִילַת⁸. שְׁחֻזוֹת – שְׁיַעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. כְּבוֹלוֹת – שְׁלֹא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים.

ב. לֹא יֵצֵא הַחֲמוֹר בְּאַבְּף שָׁלוֹ. וְאֵף עַל פִּי שְׁקִשׁוֹר בּוֹ. רֶבֶן גְּמֻלִיָּאל אָמַר: יוֹצֵא חֲמוֹר בְּאַבְּף שָׁלוֹ, בְּזִמְן שְׁקִשׁוֹר בּוֹ – לְחַמּוֹ. וּבְלֶבֶד שְׁלֹא יִקְשֹׁר בּוֹ. אֵת הַמְסָרִיכִין הַתְּלוּי בּוֹ בְּזַנְבוֹ – שְׁיִפְנֶם בּוֹ. וְיִפְשִׁיל אֵת הַרְצוּעָה תַּחַת זַנְבוֹ.

ג. לֹא יֵצֵא גָּמַל בְּמִטּוֹטְלַת הַתְּלוּי בּוֹ בְּזַנְבוֹ שְׁיִפְנֶם בּוֹ הַרוּחַ. אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּמִטּוֹטְלַת הַקְּשׁוּרָה לוֹ בְּזַנְבוֹ וּבְחַטְמִטְרָתוֹ – שְׁלֹא תִפְנֶם בּוֹ הַרוּחַ. עֶקֶד – שְׁלֹא יִכַּף יָדוֹ אַחַת וְרָגְלוֹ אַחַת

⁷ מִין חֲמוֹר הַבָּא מִלֹּד.

⁸ לַעֲשׂוֹת מִהֶם כְּלֵי מִילַת.

ויקשר. רגול – שלא יכף שתי ידיו זו לזו, או שתי רגליו זו לזו
ויקשרנו; רגול – שלא יכף ידו על גבי זרועו ויקשר.

ד. הסוס יוצא בשיר, וכל בעלי השיר יוצאין בשיר, ונמשכין
בשיר, ומזין עליהן וטובלין במקומן. ובלבד שיהו מחלחלים.
ומכנים אפלו עשרה חבלים לתוך ידו, ובלבד שלא יכרך על
גבי ידו ולא ישלשל חבלים מידו יותר מטפת.

ה. לא יצא הסוס בזנב שועל, ולא בזחורית שבין עיניו. לא
תצא פרה בחוסם שבפיה. ולא סיחין בקרסטלין שבפיהם. ולא
עזים בכיסין שבדיהן. לא תצא בהמה בפנדל, ולא בקמיע,
אף על פי שממחה, זה חמר בבהמה שאין באדם, אבל יוצאה
היא באגד שעל גבי מכה, ובקשקשין שעל גבי השבר⁹,
ובשליא המדלדלת, ופוקקין לה זוג, ומטיילת בו בחצר.

ו. לא תצא אשה בעיר של זקב, ואם יצאת – תיכת חטאת,
דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא תצא, ואם יצאת –

⁹ עצם שנשבר, עושים בה דפים מכאן ומכאן וקושרים אותם, והם מעמידים העצם שלא
תטה הנזה והנה עד שהעצם מתחברת.

פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצֵאתָ אִשָּׁה בְּעִיר שְׁלֵל זָהָב, בְּטוֹטְפֵת וּבְסַנְבוּטִין, בְּזִמְזוֹן שֶׁחֵן תְּפוּרִין.

ז. לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּאַסְטִמָּא¹⁰. וְאִם יֵצֵאת - תְּרִי זֶה תֵּיבֵת. שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּאַסְטִמָּא: אֵין בְּהָ מְשׁוּם כְּלָאִים, וְאֵין מְטַמְּאָה בְּנִגְעִים, וְאֵין יוֹצֵאִין בְּהָ בְּשַׁבָּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִף אֵין בְּהָ מְשׁוּם עֲטוּרוֹת לְכַפָּה. כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: כָּל נוֹי שְׁלִמְטָה מְשַׁעְרָה - יוֹצֵאִין בְּהָ. לְמַעְלָה מְשַׁעְרָה - אֵין יוֹצֵאִין בְּהָ.

ח. לֹא יִנְעוּל אָדָם סַנְדָּל הַמְסַמָּר, וְיִטִּיל בְּתוֹךְ הַבַּיִת - אֶפְלוּ מִמָּטָה לְמָטָה. אָבֵל נוֹטְלוּ וּמְכַסֶּה בּוֹ אֶת הַפְּלִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר. נִשְׂרוּ רַב מְסַמְרוֹתָיו וְנִשְׁתַּיְרוּ בּוֹ אַרְבַּע וְחֲמִשׁ - מִתֵּר. רַבִּי אוֹמֵר: עַד שִׁבְעָה. הִפְּחוּ בְּעוֹר מִלְמָטָה וְקִבַּע לּוֹ מְסַמְרוֹת מִלְמַעְלָה - מִתֵּר. עֲשֵׂאוּ כְּמִין קָלְבוּס¹¹, אוֹ כְּמִין טַס, אוֹ כְּמִין יֵתֵד, אוֹ שֶׁחִפְּחוּ כְּלוֹ מְסַמְרִין כְּדִי שְׁיִתְחַלֵּף עֲלֵיהֶן, וְלֹא תִהְיֶה הָאָרֶץ אוֹכֵלָתוֹ - מִתֵּר.

¹⁰ מִצְנַפֵּת קַטְנָה שְׁקוּשְׁרִים הַשְּׁעָרוֹת שִׁיּוֹצֵאִים מִקְשׁוּרֵיהֶן, וְהוּא מִין לְבָד, וְאֵינוֹ שׁוֹעַ וְטוֹי, וְאֵינָהּ יוֹצֵאתָ לְרִשׁוֹת הָרַבִּים.

¹¹ מִין בְּתַנְתַּת צָרָה.

ט. איזה קמיע ממחה? כל שרפא ושנה ושלש. אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עקרין - יוצאין בו. ואין צריך לומר שנכפה, אלא אפלו שלא יכפה. ואין צריך לומר דבר שיש בו סכנה, אלא אפלו דבר שאין בו סכנה. קושרו ומתירו בשבת, ובלבד שלא יתנונו לתוך השיר או לתוך הטבעת ויצא בו מפני מראית העין. קמיע שאין ממחה, אף על פי שאין יוצאין בו בשבת - מטלטלין אותו בשבת.

י. לא תצא אשה במפתח שבאצבעה לרשות הרבים, ואם יצתה - הרי זו חיבת הטאת. רבי אליעזר פוטר בכובלת. ובצלוחית של פליטון - בזמן שיש בה בשם. הא אם אין בה בשם - הרי זו חיבת. בללו של דבר: כל שהוא משום תכשיט - לא תצא. ואם יצאת - הרי זו פטורה. כל שאינו משום תכשיט - לא תצא. ואם יצאת - הרי היא חיבת. אבל יצאת היא בסככה המזוהבת, ובטסין, ובצפורין, ובחליות שלה, במנעלים, ובקורדוקסין המזוהבים. יוצאה באבן תקומה בשבת, משום רבי עקיבא אמרו: אף במשקל אבן תקומה, ולא שהפילה אלא שלא תפיל, ולא שנתעברה אלא שלא תתעבר.

וְתִפִּיל. וְאִם נִפְלָה – תַּחֲזִיר. פּוֹרֶפֶת לְכַתְּחֻלָּה בְּדָבָר הַנִּטְּל
בְּשַׁבָּת.

יוֹם רְבִיעִי – טו אֱלוֹל

מִסְכַּת שַׁבַּת פָּרֶק שִׁישִׁי

א. יוֹצֵא אָדָם בְּקִיסָם שְׁבִשִׁינּוֹ וְשָׁבַם נִדְּלוֹ לְרִשּׁוֹת הָרָבִים. אִם
נִפְל – לֹא יַחֲזִיר. וְאִין צָרִיד לֹאמַר שְׁלֹא לְתַנּוּ בַתְּחֻלָּה בְּשַׁבָּת.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קָב שֶׁל קַטְעַ, אִם יֵשׁ בּוֹ בֵּית קְבוּל כְּתִיתִין
– יוֹצֵאִין בּוֹ בְּשַׁבָּת, וְאִם לֹא – אִין יוֹצֵאִין בּוֹ. הַגְּדָמִין טְמֵאִין
וְאִין יוֹצֵאִין בּוֹ.

ב. יוֹצֵאִין בְּפִיקְרִין¹² וּבְצִיפָה. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שְׁצַבְקֵן בְּשִׁמּוֹן
וּכְרָכָן בְּמִשִּׁיחָה, לֹא צְבָקֵן בְּשִׁמּוֹן וְלֹא כְּרָכָן בְּמִשִּׁיחָה – אִין
יוֹצֵאִין בְּהֵן. וְאִם יֵצְאוּ בְּהֵן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אַף עַל פִּי שְׁלֹא צְבָקֵן
בְּשִׁמּוֹן, וְלֹא כְּרָכָן בְּמִשִּׁיחָה – יוֹצֵאִין בְּהֵן.

¹² צִמְר שְׁנוֹתָנִים עַל גְּבֵי מִכָּה.

ג. יוצאין במוֹד ובספוג שעל גבי מִכָּה, ובלִבְד שלא יכָרֵף עליהן חוט או משיחה. יוצאין בקלפת השום ובקלפת הבצל שעל גבי מִכָּה, ואם נפל – לא יחזיר. ואין צריך לומר שלא לתן לכתחלה בשבת. יוצאין באגד שעל גבי מִכָּה, וקושרו ומתירו בשבת. ואספלגית שפרשה מן האגד – מחזירה. יוצאין באספלגית, ובמלוגמה, ובכטיה שעל גבי המִכָּה. ואם נפלה – לא יחזיר. ואין צריך לומר – שלא יתן בתחלה בשבת. נוטל ומכסה בה הכלים. לא יתקננה משבת למוצאי שבת, שאין מתקנין מקדש לחול. רבי יהודה אומר: אם החליקה מלמטה – מחליקה מלמעלה. ואם החליקה מלמעלה – מחליקה מלמטה. מוגלה מקצת אספלגית מכאן ומקנח את המִכָּה, וחוזר ומגלה מקצת אספלגית מכאן ומקנח את המִכָּה. לא יקנח האספלגית – מפני שבא לידי מרות. והמורה בשבת – חייב תשאת.

ד. לא יצא עבד בזוג שבצוארו, אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו. זה וזה אינן מקבלין טמאה. לא יצא אדם בחותם שבצוארו, ולא בחותם שבכסותו. זה וזה אין מקבלין טמאה. לא תצא

בְּהִמָּה בְּזוּג שְׁבֻצוֹאֲרָה, וְלֹא בְּזוּג שְׁבֻכְסוֹתָהּ, וְלֹא בְּהוֹתָם
שְׁבֻצוֹאֲרָה, וְלֹא בְּהוֹתָם שְׁבֻכְסוֹתָהּ, זֶה וְזֶה אֵין מְקַבְּלִין טַמְאָתָה.
ח. מְטַלְטְלִין עֲצֵי בְּשָׁמִים לְהַרִּיחַ בְּהֵן, וְלִהְנוּף בְּהֵן לְחוֹלָה,
וּמוֹלְלוּ וּמְרִיחַ בּוֹ, וְקוֹטְמוֹ וּמְרִיחַ בּוֹ. וְלֹא יִקְטְמוּנוּ לְחֻצוֹת בּוֹ
שְׁנָיו, וְאִם קָטְמוֹ – פְּטוּר. וְלֹא לְפִתְחָ [בוֹ] אֶת הַדְּלֵת, מִפְּנֵי
שֶׁהוּא מִתְקַן כְּלִי. וְאִם קָטְמוֹ – חַיֵּב חֲטָאָתָה.

ו. הַהֲרַטְנִים¹³ – יוֹצְאִין בְּפוֹדְרִין שְׁלֵהֵן. וְלֹא הַהֲרַטְנִים בְּלֶבֶד
אָמְרוּ, אֵלֶּא כֹּל אָדָם, אֵלֶּא שְׁדַבְּרוּ חֻכְמִים בְּהוֹתָהּ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּהוֹרְקָנוֹם בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שִׁיּוּצָא בְּסֹדֶר
שְׁלוֹ בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, אֵלֶּא שֶׁהִיתָה נִימָא פְּרוּכָה לוֹ עַל אֲצַבְעוֹ,
אָמְרוּ חֻכְמִים: לֹא הָיָה צְרִיךְ.

ז. הַרוֹעִין יוֹצְאִין בְּשִׁקִּין שְׁלֵהֵן, וְלֹא הַרוֹעִים בְּלֶבֶד אָמְרוּ, אֵלֶּא
כֹּל אָדָם, אֵלֶּא שְׁדַבְּרוּ חֻכְמִים בְּהוֹתָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה
בְּרַבִּי טַרְפוֹן שִׁיּוּצָא בְּלִילֵי שַׁבָּת לְבֵית הַמְּדַרְשָׁה, וְנִתְּנוּ לוֹ סְדִין,
וְאִחְזוּ בְּשִׁתֵּי יָדָיו, וְיִצְא בּוֹ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. יוֹצְאִין בְּסַגּוֹם,

¹³ הַרְצִים.

ביריעה, ובחמילה, בסקורטיא¹⁴ ובקטבליא, מפני הגשמים.
אבל לא בתבה, ולא בקפה, ולא במחצלת, מפני הגשמים.

יום חמישי – טז אלול

מוספת שבת פרק שביעי

א. אלו דברים מדרכי האמורי: המספר קומי¹⁵, והעושה בלורית, והמגביה לגרגרן, והמגרת בנה לבין הפתים, והקושר מטוטלת על ירכו, וחוט אדם על אצבעו. והמונה ומשליך צורות לים או לנהר – הרי זה מדרכי האמורי, המספק, והמטפה, והמרקד לשלהבת – הרי זה מדרכי האמורי.

ב. נפלה פתו מפיו, אמר: 'החזירו לי שלא תאבד ברכתי';
'הניחו נר על הארץ כדי שיעטערו הפתים'; [אל תניחו נר על

¹⁴ הגר"א גרם – באסקרוטין.

¹⁵ לפני המצה – מאין לאין.

הָאָרֶץ שְׁלֵא יִצְטָעְרוּ הַמֵּתִים], נִפְלוּ מִמֶּנּוּ נְצוּצוֹת, וְאָמַר:
‘אוֹרְחִין לָנוּ הַיּוֹם’ – הָרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי. הָיָה מִתְחִיל
בְּמִלְאָכָה, וְאָמַר: ‘יְבוֹא פְלוֹנִי שְׂיֵדִי קְלוֹת וַיִּתְחִיל בָּהּ’, יְבוֹא זֶה
שָׂרְגָלִי קְלוֹת וַיַּעֲבֵר לְפָנֵינוּ’ – הָרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי. הָאָמוּר
יְבוֹא פְלוֹנִי שְׂיֵדִי מְבָרְכוֹת, וַיִּתְחִיל בְּעֶסֶה אוֹ בְּחֵבוֹת – הָרִי
זֶה מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי.

ג. הַפּוֹקֵק אֶת הַחֲלוֹן בְּסִירָה, וְהַקּוֹשֵׁר בְּרוֹזַל בְּכַרְעֵי הַמַּטָּה שֶׁל
חַיִּת, וְהַעוֹרֵף לְפָנֶיהָ שֶׁלְחָן – הָרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי. אֲבָל
פּוֹקֵקִין אֶת הַחֲלוֹן בְּגִלּוֹפְקָרִין¹⁶ אוֹ בְּעֵמִיר, וְנוֹתְנִין לְפָנֶיהָ סֶפֶל
שֶׁל מַיִם, וְקוֹשְׂרִין לָהּ תְּרַנְגְלַת – שֶׁתֵּהָא לָהּ לְצוֹת, וְאֵינָן
מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי. הָאָמוּר: ‘שִׁחְטוּ תְּרַנְגוּל זֶה שֶׁקָּרָא עֲרֵבִית.
‘שִׁחְטוּ תְּרַנְגְלַת זוֹ שֶׁקָּרָא בְּזָכֵר’. ‘הַאֲכִילוּהָ כְּרַבְלָתָא שֶׁהִיא
קוֹרָאָה בְּזָכֵר’ – הָרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי. הָאָמוּר לְעוֹרֵב –
‘צִרְחִי! וְלַעוֹרְבָתָא שְׂרִיקִי וְהַחֲזִירִי לִי זְנַבִּיף לְמוֹכָה’ – הָרִי זֶה
מְדַרְכֵי הָאָמוּרִי.

¹⁶ בְּשִׂמְיָהּ שֶׁל צָמֵר.

ד. האומר: אכול תמרה זו, תזרת זו – שתהא זוכרני בה, אל תאכילני לפני רבים. תישן בארונו של מת שתראהו בליגה. אל תחשיך בארונו של מת – שלא תראני בליגה. הפך את חלוקה – שתהא חולם חלומות טובות. אל תהפך את חלוקה – כדי שלא תהא חולם חלומות טובות. שב על המכבר – שתהא חולם חלומות. אל תשב על המכבר – שלא תהא חולם חלומות – הרי זה מדרכי האמורי.

ה. האומר: אל תשב על המחרשה – שלא תכבד עלינו מלאכה. אל תשב על המחרשה – שלא תשבר – הרי זה מדרכי האמורי. ואם בשביל שלא תשבר ודאי – הרי זה מתר. האומר אל תפשל ידך לאחוריה, שלא נאסר עלינו מלאכה – הרי זה מדרכי האמורי.

ו. החותה אוד¹⁷ בכפל ואומר: 'חדא' – הרי זה מדרכי האמורי. אם מפני נצוצות – הרי זה מתר. השופך מים לרשות הרבים, ואמר: 'חדא' – הרי זה מדרכי האמורי. אם מפני עוברין ושכין – הרי זה מתר. הזורק ברזל בין הקברות, ואמר:

¹⁷ בנסיחת הפסרים: התוסס אור [רתיהת אש פתסיסת יין] והינו הך.

'הָדָא' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשׁוֹבִין - הָרִי זֶה מִפְּתָר.

ז. הַנּוֹתֵן מִקַּל שֶׁל אוֹד וּבְרָזֵל תַּחַת רֵאשׁוֹ - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי. אִם בְּשִׁבִיל לְשִׁמְרָה - הָרִי זֶה מִפְּתָר. הַמְצוּחַת לַתְּנוּרָה שֶׁלֹּא תִפּוֹל הַפֶּת, וְהַנּוֹתֵנָת קִסְמִין בְּאֲזֵנֵי קִדְרָה שֶׁלֹּא תִהְיֶה מִרְתַּחַת, וְשׁוֹפְעַת לְאַחֲרֶיהָ - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי. אֲבָל נוֹתְנִים קִסְמִין שֶׁל תּוֹת וְזוֹכְכִית בְּקִדְרָה בְּשִׁבִיל שְׁתַּבְּשֵׁל מִהֲרָה. אֲבָל אֶסְרוּ חֲכָמִים בְּזוֹכְכִית מִפְּנֵי סַכַּנַּת נַפְשׁוֹת.

ח. הַמְשִׁתְּקַת לְעֵדְשִׁים, וְהַמְצוּחַת לְאֲרוֹז וְהַמְצוּחַת לְגָרִיסִין - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי. נָפַל נְחָשׁ עַל גְּבִי מִטָּה, וְאָמַר: 'עֲנֵי הוּא - וְסוּפוֹ לְהַעֲשִׂיר'; 'עֲבָרָה הִיא - יוֹלֶדֶת זָכָר'; 'בְּתוּלָה הִיא - נִשְׂאֵת לְאָדָם גְּדוֹל' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי.

ט. הַמוֹשֶׁבֶת אֶפְרוֹחִין, וְאִמְרָה: אֵינִי מוֹשֶׁבֶתְךָ אֶלָּא בְּתוּלָה, אֵינִי מוֹשֶׁבֶתְךָ אֶלָּא עֶרְפוֹת, אֵינִי מוֹשֶׁבֶתְךָ אֶלָּא בְּשִׁמְאֵל, אֵינִי מוֹשֶׁבֶתְךָ אֶלָּא בֵּי תְרִי, וְהַמְקַדֵּשׁ בְּתֵרִי, וְהַמְשַׁלַּח בְּתֵרִי וְהַאֲמוּר: 'הוֹסִיפוּ עַל הַשְּׁלַחָן' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאָמוּרִי. הַקּוֹבְעַת בֵּי צִיִּים

ועשבים בכּתל וּמַחָה בְּפְנֵיהֶם, וּמוֹנֶה שִׁבְעִים וְאַחַד – תְּרֵי זֶה מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי.

י. הַכּוֹבֵרֶת אֶפְרוּחִים בְּכִבְרָה, וְנוֹתֶנֶת בְּרִזָּל בֵּין הָאֶפְרוּחִים – תְּרֵי זֶה מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי. אִם מִפְּנֵי הִרְעָמִים אוֹ מִפְּנֵי תִבְרָק – תְּרֵי זֶה מִתֵּר.

יום שישי – יז אלול

מִסְכֵּת שֶׁבֶת פָּרָק שְׁמִינִי

א. הָאוֹמֵר: 'גָּד גָּדִי וְסִינּוֹק לָא, אֲשֶׁכִי וּבִשְׁכִי'¹⁸ – תְּרֵי זֶה מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'גָּד' אֶלָּא לְשׁוֹן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סה, יא): "תַּעֲרֹכִים לְגַד שֶׁלְחָן". הָאוֹמֵר: 'דְּגוֹן דְּגִין' – תְּרֵי זֶה מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'דְּגוֹן' אֶלָּא עַל שֵׁם דְּגוֹן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים טז, כג): "לְדַגּוֹן אֱלֹהֵיהֶם". הָאוֹמֵר 'דְּנִי דְנִי' – תְּרֵי זֶה מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'דֵּן' אֶלָּא עַל שֵׁם דֵּן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים,

¹⁸ התמוז מזלי, ולא יתעניף יומם ולילה.

שְׁנֵאמֹר (עמוס ה, יד): "הִי אֱלֹהֶיךָ דָן וְחֵי דַרְךְ בָּאֵר שְׁבַע". הַשּׁוֹאֵל
בְּמִקְלוֹ וְאוֹמֵר: 'אִם אֵלֶּךָ וְאִם לֹא אֵלֶּךָ' - הָרִי זֶה מִדַּרְכֵי
הָאֱמוּנָה, אֵף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדַבֵּר, זָכַר לְדַבֵּר שְׁנֵאמֹר (חושע
ה, יב): "עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאֵל וּמִקְלוֹ יִגִּיד לוֹ".

ב. הָאוֹמֵר 'מִרְפָּא'! - הָרִי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי אֶלְעָזָר
בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית רַבִּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ אוֹמְרִים 'מִרְפָּא',
וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ מִפְּנֵי בְטוּל תּוֹרָה, הָאוֹמֵר
'יִתִּיר', הָאוֹמֵר: 'אֲשַׁתָּה וְאוֹתִיר, אֲשַׁתָּה וְאוֹתִיר' - הָרִי זֶה
מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. 'שְׁתוֹ וְהוֹתִירוֹ' - לֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. 'חֲמוֹר
וְחֵי לְפֹם רַבָּנָן' - לֹא מִפְּנֵי דַרְכֵי הָאֱמוּנָה.

ג. הָאוֹמֵר 'יִתִּיר וְנוֹתֵר' - הָרִי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: לֹא יֵהָא לוֹ בְּבֵיתוֹ יִתִּיר וְנוֹתֵר. הָאוֹמֵר 'אֲשַׁתָּה וְאוֹתִיר'
- הָרִי זֶה מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. 'שְׁתוֹ וְהוֹתִירוֹ' - לֹא מִדַּרְכֵי
הָאֱמוּנָה. 'חֲמָרָא לְפֹם רַבָּנָן' - לֹא מִדַּרְכֵי הָאֱמוּנָה. מַעֲשֵׂה
בְּרַבִּי עֲקִיבָה, שֶׁעָשָׂה מִשְׁתָּה לְבָנוֹ עַל כָּל חֲבִית וְחֲבִית שֶׁפָּתַח
אָמַר: 'חֲמָרָא וְחֵי לְפֹם רַבָּנָן וּלְפֹם תַּלְמִידֵיהוֹן'.

ד. האומר 'לאו לאו' – אינו מודרכי האמורי. אף על פי שאינו ראייה לדבר זכר לדבר, שנאמר: "לא אוסיף ולא אקלל". הקושר חוט על גבי אדם, רבן גמליאל אומר: אינו מודרכי האמורי. ורבי אלעזר בן רבי צדוק אומר: הרי זה מודרכי האמורי. אל תעבר שלא תפסק אהבתנו – הרי זה מודרכי האמורי. ואם מפני הכבוד – הרי זה מתר.

ה. איזהו מנחש? האומר: 'נפלה מקלי מידי, נפלה פתי מפי, קרא לי איש פלוני מאחרי, קרא לי עורב, נבח בי כלב, עבר נחש מימיני, ושועל משמאלי, ופסק צבי את הדרך לפני, אל תתחיל בי – שהרי שחרית הוא וראש חדש הוא ומוצאי שבת הוא'.

ו. איזהו מעונן? רבי ישמעאל אומר: זה הפעביר מיני זכור. ותכמים אומרים: זה האוחז את העינים. רבי עקיבא אומר: אלו תמחשבים עתים לשעות, כגון אלו שהן אומרים: 'היום יפה לצאת, היום יפה לקח, היום חמה נחפית, למחר גשמים יורדין, כגון אלו שהן אומרים: 'למודי ערבית שבועית חטים

יפות, ועקורי קטניות להיות רעות'. וחכמים אומרים: אלו אוהו העינים.

ז. סוקרין את האילן בסקרא, וטוענין אותו באבנים, ואין חוששין לא משום שביעית ולא משום דרכי האמורי.

ח. ממשכין יין ושמן בצנורות לפני התנים וכלות, ולא מדרכי האמורי. מעשה ביהודה והלל, בנו של רבן גמליאל שנכנסו לכבול, והמשיכו אנשי העיר לפניהם בצנורות יין ושמן.

ט. שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי, שנאמר (ירמיה לז,

ה): "בשלום תמות וכמשרפות" וגו'; בשם ששורפין על המלכים

כך שורפין על הנשיאים, אבל לא על הדימוות. ומה הן שורפין

עליו? מפתו וכלי תשמישו. מעשה שמת רבן גמליאל הזקן,

ושרף עליו אונקלוס הגר יותר משבעים מנה.

י. עוקרין על המלכים ולא מדרכי האמורי. כל עקור שיש בו

טרפה – אסור באכילה ומתר בהנאה. שאין בו טרפה – מתר

באכילה, ואין צריך לומר – בהנאה. איזהו עקור שיש בו

טרפה? מן הארכבה ולמעלה. שאין בו טרפה? מן הארכבה

ולמטה. מבעיתין לעוות ולפוקה, ולא מדרכי האמורי. עמד

עצם בגרונו - נותן על קדקדו מאותו המין, ואומר: 'חד חד נחית בלע נחית חד חד. לא ירדה' - לימא הכי: 'ננעלתה מחמ ננעלתה בתרים שייא שייא'.

יא. אלו דברים המתרין: היה מתחיל בפלאכה - נותן שבח והודאה לפני המקום. בחבית ובעסה - מתפלל לפני המקום שתפנס בהן ברכה ואל תפנס בהן מארה. מעבירין פלי על גבי עין בשבת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בדבר הנטל בשבת. לוחשין על הנחשים ועל העקרבים, ואין לוחשין בדבר שדים. רבי יוסי אומר: אף בחול אין לוחשין בדבר שדים. וכן היה רבי יוסי אומר: אין לך בכל הפרקים רעים יותר מסדומיים, שכל זמן שאדם רע קוראין אותו "סדומי". אין לך בכל הנכרים קשה יותר מאמוריים, שכל זמן שהאדם קשה קוראין אותו "אמורי".

יב. רבי נהוראי אומר: אין לך אדם בכל הפרקים מתין יותר מסדום. וכן מצינו שחזר לזמנו על כל המקומות, ולא מצא מתונה בסדום, שנאמר (בראשית יג, יב): "אברם ישב בארץ כנען" וגו'. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לך בכל עממין

מתון יותר מאמזריים. וכן מצינו שהאמינו במקום ודלגו
לאפריקי, ונתנו להם המקום ארץ שיפה בארצם והיתה ארץ
ישראל נקראת על שמו.

יום שבת – יח אלול

מוסקת שבת פּרק תשיעי

א. הגוון מן הבחמה, מן החיה, ומן העוף, אפילו מן השלח
מלא הפיט בפול – תרי זה תיב. יש חולקים בחזיר בין
חטרתו לשאר גופו.

ב. המסך שתי חוטין בתחלה – תרי זה תיב. רבי יהודה אומר:
אף השובט, והמדקדק על גבי אריג כל שהוא – תרי זה תיב.
הצד חלזון והפוצעו אינו תיב אלא אחת. רבי יהודה אומר:
תיב שתים, שהיה רבי יהודה אומר: פציעה בכלל דישת. אמרו
לו: אין פציעה בכלל דישת.

ג. כל אבות מלאכות שבתורה, עשאן כלם בהעלם אחד - חיב על כל אחת ואחת. כל המקלקלין פטורין, חוץ מן החובל ומכעיר בשבת.

ד. גר שנתגיר, וגר שנתגיר בין הנכרים, ותינוק שנשבה לבין נכרים, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה - אינו חיב אלא אחת, וחיב על הדם אחת ועל החלב אחת, ועל העבודת פוכבים אחת, ומזבז פוטר. והדין נותן שיהא פטור: הואיל ושוגג חיב הפטאת ומזיד חיב פרת, מה מזיד אינו חיב עד שייבא לכלל ידיעה, אף שוגג אינו חיב עד שייבא לכלל ידיעה. אמר לו רבי עקיבא: מוסיף אני על דבריך; מה מזיד אינו חיב עד שייבא לכלל ידיעה בשעת מעשה, אף שוגג לא יהא חיב עד שייבא לכלל ידיעה בשעת מעשה. אמר לו: כל שפן שהוספתה, אם בא לכלל ידיעה בשעת מעשה אף הוא אינו שוגג אלא מזיד.

ה. השוכח את התורה ועבר עברות הרבה - אינו חיב אלא אחת. וחיב על החלב אחת ועל הדם אחת. הנה יודע שיש חלב, ואמר: אין זה חלב שחיבין עליו, הנה יודע שיש דם,

ואמר: 'אין זה דם שחייבין עליו' - חייב על כל אחת ואחת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שהוא פיוצא בו פשר להצניעו, והכשר פיוצא בו להצניעו, והצניעו, ובא אחר והוציאו בשבת - הרי זה חייב חטאת. וכל שאינו פשר להצניעו, ואין מצניעין פמחהו, ובא אחר והוציאו בשבת - הרי זה חייב.

ו. המוציא מרסן: לאכילה - בגרוגרת; לבחמה - כמלא פי הגדי; לצבע - כדי לצבע בו בגד קטן; לולבי זרדין והחרובין עד שלא ימתיקו - כמלא פי הגדי, משימתיקו - בגרוגרת. אבל חלום, וחרדל, וחתורמוסין, ושאר כל הנכבשין - בין משימתיקו ובין עד שלא ימתיקו - בגרוגרות. שמן - כדי סיכת אבר קטן. רבי שמעון בן אלעזר אומר: קטן בן יומו. רבי נתן אומר: כדי לסוד אבר קטן. הוצין - כדי לעשות און לכפיפה מצרית. סיב - אחרים אומרים: כדי לתן על פי משפך קטן לסנן בו את היין; רבב - כדי לתת תחת אספגין קטנה, וכמה הוא שעורה? כפלע; מוכין - כדי לעשות כדור קטנה, וכמה שעורה? כאגוז.

ז. המוציא יין - כְּדֵי גְמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוּס יָפֵת. יָבֵשׁ - בְּזֵית, דְּכָרִי רַבִּי נִתְּן. חֶלֶב - כְּדֵי גְמִיעָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אִם שָׁל בְּהֵמָה - כְּדֵי גְמִיעָה, אִם שָׁל אִשָּׁה - כְּדֵי לִתֵּן בְּשִׁיפָה שֶׁל קִילּוֹר, קִילּוֹר כְּדֵי לְשׁוֹף בַּמַּיִם. מַיִם - כְּדֵי גְמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: - כְּדֵי לְשׁוֹף בְּתֵן אֶת הַקִּילּוֹר. דָּם וְשָׂאֵר כָּל הַמְשָׁקִין - בְּרַבִּיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: דָּם - כְּדֵי לְכַחֵל עֵינֵי אַחַת, שֶׁכֶּף בּוֹחֲלִין לְבַרְקִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי מֵאִיר: דָּם - כְּדֵי לְכַחֵל עֵינֵי אַחַת, שֶׁכֶּף בּוֹחֲלִין לְיֵארוּד¹⁹.

ח. המוציא קָשֶׁר מוֹכְסִין עַד שֶׁלֹּא הִרְאָהוּ לְמוֹכְסִים - חֵיב. מִשֶּׁהִרְאָהוּ לְמוֹכְסִים - פְּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מִשֶּׁהִרְאָהוּ לְמוֹכְסִים חֵיב. מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁמְרוּ לְהִרְאוֹתוֹ לְבַעַל הַמוֹכְסִים.

ט. המוציא נֶזֶר מְחוּק, וַיֵּשׁ בּוֹ בְּמָקוֹם הַלֵּבֵן כְּדֵי לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתֵיזוֹת, אוֹ בְּכֵלֹ כְּדֵי לְכַרֵּף עַל פִּי צְלָחִית קַטְנָה שֶׁל פְּלִיטוֹן - הָרִי זֶה חֵיב, וְאִם לֹא - פְּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף הַמוֹצֵיא שְׁמֵר פְּרוּעַ כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁמְרוּ לְהִרְאוֹת

¹⁹ נִסְתַּח הַסְּפָרִים: לְהַרְוֹד - הֵן נִקְדוֹת דְּקוֹת לְכַנּוֹת שְׁנוּלָדוֹת בְּעֵינֵי.

לְבַעְלֵי חוּבוֹ. שְׁטָרֵי מִקַּח וּמִמְכָּר, שְׁטָרֵי דִיתְקָאוֹת וְאִפּוֹתִיקָאוֹת, וּמִתְנֻת כָּל שְׁחֵן – הֲרִי זֶה חֵיב.

י. דוֹכְמוֹסָמוֹס וּקְלָף – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו אֶת הַמְּזוּזָה. קְלָף כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו פְּרִשָׁה קְטַנָּה שְׁבִת־פְּלִין שֶׁהִיא 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. גְּוִיל – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו פְּרִשָׁה קְטַנָּה שְׁבִת־זָרָה. שְׁעַר לְגַבֵּל בּוֹ אֶת הַפֵּיטוּ. טֵיט – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוֹר שֶׁל צוּרְפֵי זָהָב. פְּחָמִין – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מֵחַן צִינּוֹרָא קְטַנָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדֵי לְתַנּוֹן עַל פִּי מוּלְיָאָר²⁰ קְטַנָּה.

יא. הַמוּצִיא כְּלָיו מִקְפָּלִין וּמִנְחִין עַל כְּתָפוֹ, וּסְנִדְלִיו, וּמִבְעוֹתָיו בְּקִמְצוֹ – הֲרִי זֶה חֵיב, וְאֵלּוֹ הָיָה מְלַבֵּשׁ בְּהֵן – פְּטוֹר. הַמוּצִיא אָדָם וְכָלָיו עָלָיו, וּסְנִדְלִיו בְּרַגְלָיו, וּמִבְעוֹתָיו בְּיָדָיו – הֲרִי זֶה פְּטוֹר. וְאֵלּוֹ הוּצִיאָן כְּמוֹת שְׁחֵן – חֵיב. חַל, עֶפֶר וְאַפֶּר – שְׁעוּרָן כְּזֶבֶל. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אָמַר: עֶפֶר – כְּדֵי לְכַסּוֹת בּוֹ דָם צְפוֹר קְטַנָּה. אֵיזוֹ הִיא דָם צְפוֹר קְטַנָּה? זֶה דְּרוֹר. חוֹל הַגֵּם – כְּדֵי לְתַנּוֹן עַל מְלֹא פִּי כְּלֵי שֶׁל סִידִין. אָמַר רַבִּי:

²⁰ כְּלֵי לְהִתְחַם בּוֹ חַמִּים בְּפְחָמִים שְׁנוֹתָנִים לוֹ בְּבֵית קְבוּל קָטָן אֲצֵל דּוּפְנוּ מִבְּחוּץ.

נראין דברי רבי עקיבא - בחול תדק, ודברי חכמים - בחול הגם. סיד - כדי לסוד אצבע קמנה שבבנות. רבי יהודה אומר: כדי לעשות כלכל²¹. רבי נחמיה אומר: כדי לעשות אנדיפי²². אומר רבי: נראין דברי רבי יהודה בזמן שהוא חביט²³, ודברי רבי נחמיה בזמן שהוא כביצת הסיד²⁴.

יב. קנה - כדי לעשות קולמוס, מגיע לקשרי אצבעותיו. חליות לעשות הימנו צלוחית קמנה של פליטין. זכוכית - אחרים אומרים: כדי לפצע שתי נימין פאחת. צרור ואבן - רבי אליעזר בן יעקב אומר: משקל עשרה דינרים. רבי אלעזר אומר: כדי לעשותו מסיפם²⁵.

²¹ להשיר השער שברקתה.

²² להאדים המצח.

²³ לשון ערוב, סיד שנמוח במים הרבה העשוי לסוד כלכל.

²⁴ שנגבל במים ועשוי ביצים ביצים.

²⁵ שעור הצרור או האבן שיהיה ראוי למסיפם, הוא מחיצה קמנה המבדילה בין הצר לקצר.

יג. מִנֵּינ לְמַאֲדִים בְּשֶׁבֶת שֶׁהוּא חֵיב? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, ה):
 "עֲרַת אֵילִם מְאֻדָּמִים", אִיזוֹ הִיא חֲבוּרָה? כָּל שְׂיֻצָא מִמֶּנּוּ דָם.
 נִצָּרַר הָדָם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יָכוֹל לְצֵאת - הֲרִי זֶה חֵיב.

יד. מִנֵּינ לְדָם שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כג, כד): "וְדָם חֲלָלִים
 יִשְׁתַּח", מִנֵּינ לִיּוֹן שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לב, יד): "וְדָם
 עָנַב תִּשְׁתַּח חֲמֹר". מִנֵּינ לְדָבֵשׁ שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים
 לב, יג): "וַיִּנְיֶקְהוּ דָבֵשׁ מִסֹּלַע" וְגו'. מִנֵּינ לְשֶׁמֶן שֶׁהוּא מְשָׁקָה?
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כה, ו): "מִשְׁתַּח שְׁמֹנִים מִשְׁתַּח שְׁמֹרִים". מִנֵּינ
 לְחֶלֶב שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ד, יט): "וְתִפְתַּח אֶת נְאוֹד
 הַחֶלֶב וְתִשְׁקְהוּ". מִנֵּינ לְפֶלֶל שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ו, לח):
 "וַיִּמְיֵן פֶּלֶל מִן הַגְּזֵה" וְגו'. מִנֵּינ לְדָם נִדְּהָ שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר
 (יִקְרָא יב, ז): "מִמְקוֹר דְּמִיָּה", וְאוֹמֵר (וּכְרִיָּה יג, א): "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
 מִקּוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד" וְגו'. מִנֵּינ לְדַמְעַת הָעֵינַיִן שֶׁהוּא מְשָׁקָה?
 שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פ, ו): "וְתִשְׁקְמוּ בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ". מִנֵּינ לְמֵי הָאֵף
 שֶׁהוּא מְשָׁקָה? שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ט, יז): "וְעָפְעַפִּינוּ וְזָלוּ מַיִם".

טו. מניין לזרוע שהוא יד? שנאמר (שופטים טו, יד): "ותהינה העבתים אשר על זרעותיו כפשתים וימסו אסוריו מעל ידיו". מניין למי שאחזו בלמום שפאכילין אותו דבלה קעילית? שנאמר (שמואל א ל, יב): "ויתנו לו פלח דבלה" וגו'.

טז. המוציא שני נימין מונב הסוס ומונב הפרה - חיב; שפצניעין אותן לנשבין, נקשה של חזיר - אחת. המוציא שני נצרים באחד - תרי זה חיב. תורי דקל - אחד. זמורה אחת לנטיעה, שתים לבתמה - כמלא פי הגדי, לעצים - פשעור העצים. חבילי אזוב, הסאה והקורנית שהכניסן לאכילה - בגרונרת. לבתמה - כמלא פי הגדי. לעצים - פשעור העצים. להזאה - פשעור הזאה. גרעינין לנטיעה - שתים. לבתמה - כמלא פי חזיר. כמה מלא פי חזיר? אחת; אם להסק - כדי לבשל ביצה קלה, אם לחשבון - שתים. אחרים אומרים: לחשבון - חמש. המוציא מאבני בית מנגע, מעציו ומעפרו כל שהוא - תרי זה חיב. כחול - רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם לרפואה - כדי לכהל עין אחת. אם לתכשיט - כדי לכהל שתי עינים.

לֹא _____ שְׁעוּרִים יוֹמָיִם לִיְמֵי שָׁבוּעַ פְּרָשַׁת כִּי תֵבֵא תִשְׁעִיד

יז. הַמוֹצֵיא מִיֵּן בְּהַקְדָּה, מִיֵּן חֲזֵה וְעוֹף, בֵּין חַיִּים וּבֵין מֵתִים –
הָרִי זֶה חַיֵּב. רַבֵּי נֶתָן אֹמֵר: מֵתִים – חַיֵּב. חַיִּים – פְּטוּר

יְהוּדֵי יִקָּר!

בַּקְבִיעוֹת שֶׁל כַּמָּה דְקוֹת בַּיּוֹם אַתָּה יְכוֹל לְזַכּוֹת לְלַמֵּד אֶת כָּל
שְׂשָׁה סְדְרֵי הַתּוֹסֵפֶת!!!